

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs I. Vtrum intellectus dæmonum sit obtenebratus per priuationem
omnis veritatis. artic. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

inferioribus maior esset, quàm in superioribus, sed ex superbia & appetitu dominandi, ea autem superbia ex intuitu propria excellentia fuit in supremo angelorum, quàm in reliquis, & ideo occasio maior ruendi ex eo capite in peccatum: sic quoque verisimile est supremum angelorum fuisse illum, qui primò corruit.

Obiectio. Quòd si quis aduersus hanc sententiam obiciat: Ezechiel. 28. de Lucifero dici: *Tu Cherub extensus, & protegens*: Seraphinos verò nobiliores esse Cherubinis, atque adeò Luciferum non fuisse supremum angelorum. In primis dicendum est cum D.

Solutio.
Lucifer cur dicitur Cherub.

Thoma hoc loco. Cùm in Lucifero caritas nõ manserit, manserit verò naturalis scientia, qua ceteros angelos excellebat, & nomen, *Seraphim*, ardentem caritate significet, nomen verò, *Cherub*, plenum scientia, ideo licet in naturalibus fuerit supremus angelorum, appellatum potius fuisse Cherubinum, quàm Seraphinum. Dicendum est deinde, hierarchias & choros angelorum fortè non fuisse constitutos pro ratione naturalium, sed pro ratione meritum, & ob id, quòd hi fuerint Cherubini, hi Seraphini, illi Throni, &c. prout ad diuersos choros angelorum ea vocabula spectant, fuisse solum post peractam viam angelorum, tantumque in angelis bonis. Accedit, quòd nomina interdum accipiuntur promiscuè ad significandos eos etiam angelos, qui non pertinent ad choros, quibus ea appropriantur, idque ideo, quia attributa, à quibus ea nomina sunt imposita, illis etiam conueniant, vt fusiùs in sequentibus explicabimus.

Alia obiectio.

Quòd si quis rursus obiciat. Cùm Deus optimus maximus species omnes angelorum in suam beatitudinem condiderit, consentaneum non esse rationi, vt diuina intentio in suprema specie angelorum, imò in suprema omnium creaturarum specie, fuerit frustrata. Adde, eo dato, infernum gloriarì posse aduersus cœlestem curiam, quòd contineat in se supremam speciem omnium, quas Deus creauit; id quod mens non videtur posse consentire, vt Deus permiserit.

Solutio.

Ad priorem partem huius argumenti respondet optimè D. Thomas hoc loco. Tunc intentionem alicuius dici frustrari à consecutione finis, quem intendit, quando absolute finem intendit, nec rei euentum prouidet: cùm verò Deus optimus maximus ita res libero arbitrio prœditas in beatitudinem condiderit, vt non absolute, sed ex hypothesi, si per ipsas non staret voluerit illas in eam peruenire, prouideritque ante illarum creationem, quænam earum sua libertate & culpa in eam non essent deuentura, sanè in iis, quæ non perueniunt, frustrari non dicitur à sua intentione.

Luciferum fuisse in naturalibus supremum solum negatiue.

Sunt qui arbitrentur productos fuisse à Deo multos angelos supremae speciei angelorum, Luciferumque fuisse vnum ex illis: & ob id Luciferum, quoad substantiam, fuisse supremum angelorum solum negatiue, quia nullus fuit superior illo, & quoad accidentia & dona, fuisse etiam positiuè supremum omnium. Quæ sententia sanè non displicet. Iuxta eam neutra pars argumenti vim habet: quoniam suprema species angelorum in curia etiam esset cœlesti, non in vno tantum angelo, sed in multis, quos Deus longè cumulatoribus donis ornarit, quàm fuerint gratuita dona, quæ Lucifer habuit, quibus omnibus in termino viæ spoliatus fuit.

Quòd si Lucifer, etiam quoad substantiam & essentiam, supremus fuit positiuè omnium angelorum, ad secundam partem argumenti dicendum est,

nullum absurdum esse, quòd suprema species in naturalibus sit in inferno: quandoquidè in ea splendet diuina iustitia, quemadmodum in iis, quæ sunt in cœlesti curia, splendet diuina misericordia. Imò inde clariùs elucet diuina iustitia, quòd suprema speciei angelorum non pepercit, & diuina misericordia ac potentia, quæ infirmiora ad tantam celsitudinem euexit, simulque declaratur, longè maiores esse vires diuinæ gratiæ, quàm naturæ ad perduendum in sempiternam beatitudinem. Ex eodem capite discimus formidare, ac suspicere diuina iudicia, timere & humiliari sub potenti manu illius, in eoque, & non in nobis, spem figere, qui deponi potentes de sede, & exaltat humiles, suscitatur de puluere egeni, & de stercore erigit pauperè, vt collocet eum cū principibus, cū principibus populi sui: & infirma mundi elegerit, vt fortis quæq; confundat. Abel minorè natu prædestinavit, & Cain reprobaui. De duobus Isaac filiis, non ex operibus, sed ex vocante, dictum est, quia maior seruit minori, & Iacob dilexi. Esau autem odio habui. Primogenito suo dixit Iacob, non crescas, nec illum elegerit Deus, vt ex illo Christus nasceretur. Idem Iacob moriens, commutatis in crucis modum manibus, benedixit Manassè & Ephraim, dexteram super caput minoris, & sinistram super caput maioris collocans. Dauid minimus inter omnes suos fratres vnicus est in regem, & ducem populi Israël. Denique pauperes & rudes elegit Christus in Apostolos, & Principes Ecclesiæ, quam acquisiuit sanguine suo. Illud etiam ad eandem argumenti partem respondendum est, non in gloriam sed in ignominiam inferni cedere, quòd supremum angelorum in se contineat, quandoquidem eo ipso adeò nequam, Dei quæ donis, ac beneficiis ingratum in se contineat.

ARTICVLVS VIII.

Virum peccatum primi angeli fuerit aliis causa peccandi.

Conclusio affirmat. Quæ hac de re dici poterant, dicta sunt art. 2. 3. & 6.

ARTICVLVS IX.

Virum tot angeli peccauerint, quot permanserim.

CONCLUSIO est. Multò plures angeli permanserunt in gratia, quàm peccauerunt. Est communis, eam ostendimus quæst. 23. art. 7.

QVÆSTIO LXXIV.

De pena dæmonum.

ARTICVLVS I.

Virum intellectus dæmonis sit obtenebratus per priuationem cognitionis omnis veritatis.

RIMA conclusio. Cognitiono naturalis integra mansit in dæmonibus. Vnde efficitur, vt ea de Deo optimo maximo, per ea quæ facta sunt, cognoscant, quæ alioquin ad beatitudinem naturalem contemplatiuam essent satis: quare autem neque hac beatitudine dicendi sint beati, explicauimus quæst. 62. art. 1. Illud etiam concedendum est, licet vires naturales,

rales, nempe intellectus & voluntas, integræ in eis permanerint, vt Dionysius cap. 4. de diuinis nominibus parte 4. affirmat, & cum eo communis Doctõrum sententia, nihilominus tum vim cruciatuum, quos patiuntur, tum prauitatem voluntatis, odium & inuidiam, eos nonnihil distrahere ab vsu contemplationis & scientiæ. Porrò intellectum & voluntatem in eis integra quoad vim naturalem mansisse, cedit in maiorem ipsorum cruciatum & miseriam, eò quòd, quò plus penetrant miserum suum statum & afflictionem, eò plus doleant, maioriq; afficiantur tristitia voluntatis.

2. conclus. Nullum habitum supernaturalem in demonibus mansisse.

Secunda conclusio. Nullus habitus supernaturalis mansit in demonibus, sed cum primùm damnati sunt, pænæque æterna puniri cœperunt, omnibus sunt spoliati tamquam eis prorsus indigni, & tamquam hostes omnino ab spe vitæ æternæ, & ab omni re, quæ ad illam ordinabat, prorsus exclusi, nulla item cognitio supernaturalis in eis mansit, quæ ad ordinem gratiæ spectet, aut à Deo per auxilium supernaturale sit eleuata. Hæc est satis consona rationi, eamque ostendimus 2. 2. q. 5. art. 2.

3. conclus.

Tertia conclusio. Aliqua cognitio rerum supernaturalium est in demonibus: non tamen tot rerum, quot habuissent cognitionem si non peccassent. Prior pars probatur, quia recordantur rerum, quæ ipsis supernaturaliter reuelata sunt, dum erant in via. Præterea quia conuicti euidentia miraculorum, & rerum quas experiuntur, fidem adhibent veritatibus fidei nostræ. Atque de eiusmodi fide intelligitur illud Iacobi 2. *Demonibus credunt, & contremiscunt.* Non verò quasi eliciant actum supernaturalem fidei, à Deo per conuictum habitum supernaturalis, aut per auxilium supernaturale ad esse supernaturale eleuatum. Posterior pars conclusionis satis nota est: carent namque cognitione plurimarum rerum, quæ angelis sanctis vel in Verbo vel extra Verbum, reuelata sunt, quæque ipsis fuissent etiam reuelata, si in bono perstitissent.

Demonibus recordantur rerum quæ ipsis fuerant reuelata in via.

ARTICVLVS II.

Virum voluntas demonum sit obstinata in malo.

DISPUTATIO I.

Origenis error circa pœnam damnatorum.

ERRORE fuit Origenis, vt hoc loco D. Thomas affirmat, voluntatem demonum non ita obstinatam esse in malo, quin conuerti, resurgereque possint à peccatis, & vita æterna potiri. Docuit namque tam homines, quam angelos in quocumque statu, siue is beatitudinis, siue damnationis, & cruciatuum inferni sit, retinere libertatem arbitrij, ad bonum & ad malum, ac proinde beatos posse decidere à beatitudine iam adepta, & damnari, & similiter damnatos resurgere posse à peccatis, & beatitudinem obtinere. Imò futurum aliquando, vt tam hominum quam angelorum cruciatibus & damnatio finiantur, regnentque cum Christo in beatitudine. Ita planè affirmat 1. lib. Periarchon cap. 5. & 6. vbi docet, *Luciferum & angelos eius de beatitudine iam adepta cecidisse, in eumque sensum exponit testimonia Isaia 14. & Ezech. 20. tandemque futurum esse docet, vt damnatorum tormenta finiantur, & cum Christo in beatitudine regnent: eoque modo censet futurum esse, vt omnia subiecta sint Christo, nullumque habeat inimicum, sed omnium genua ei flectantur, cum tradiderit Deo, & Patri regnum, citatque in huius rei confirmationem nonnulla alia Scripturæ testimonia perperam intellecta.* At-

Molina in D. Thom.

A que huic illius errori consonant multa alia, quæ in superioribus Origenem circa angelos, & hominum animas sensisse retulimus.

Non solus D. Thom. hunc errorem tribuit Origeni, sed etiam multi alij Patres, in quibus numerantur Epiphanius in epistola ad Ioannem Hierosolymitanum Episcopum, quæ habetur 2. tomo operum Hieronymi. Hieronymus in illud Proterbi. 2. *Omnes, qui ingrediuntur ad eam, non reuertuntur.* In epistola ad Auitum, & in Apologia contra Rufinum: quo in loco testatur, eundem errorem tribuisse Origeni Theophilum Episcopum, & Anastasium Summum Pontificem, sic obiciens Rufino: *Quid facient epistola Theophili Episcopi? quid Pape Anastasij in toto orbe hæreticum prosequentes? cum liberatus sub nomine Pamphili editus, pugnet contra epistolas eorum.* Eundem tribuit illi Augustinus de hæresibus ad Quod vult Deum, hæresi 43. his verbis: *Sunt & alia huius Origenis dogmata, quæ Catholica Ecclesia omnino non recipit: in quibus nec ipsum falsò arguit, nec potest ab eius defensoribus excusari, maxime de purgatione & liberatione, ac rursus post longam tempus ad eadem mala reuolutione rationalis vniuersæ creaturæ. Quis enim Catholicus Christianus, vel doctus vel indoctus, non vehementer exhorrescat eam, quam dicit, purgationem malorum, id est, etiam eos, qui hanc vitam in flagitijs & facinoribus & sacrilegijs, atque impietatibus, quamlibet maximis finierunt, ipsam etiam postremo diabolum, atque angelos eius, quamuis post longissima tempora, purgatos atque liberatos regno Dei, lucisque restitui, & rursus post longissima tempora omnes, qui liberati sunt, ad hæc mala denuo relabi & reuerti, & has vices alternantes beatitudinum, & miseriarum rationalis creaturæ semper fuisse, & semper fore.* Eundem refert, & impugnat 21. de Ciuitate Dei c. 17. & 23. Eundem illi tribuit Phorius Patriarcha Constantinopolitanus in epistola ad Michaelem Bulgaria principem de septem Concilijs œcumenicis, quæ habetur in principio 1. tomi Conciliorum per Laurentium Suriuam cap. 5. Sophronius in sua epistola, quæ habetur in 6. Synodo actione 11. & tamquam orthodoxa suscipitur à Concilio actione 13. *Non idcirco, inquit, quòd hominum anima incorruptionem receperunt, ideo & ante corpora eas fuisse suspicabimur, vel ante huius visibilis mundi prolationem, atque compagine in sempiterna quadam vita positas arbitrabimur, vitamque habuisse caelestem asserimus, & incarnatam, seu incorporatam vitam videntes perpetuam in celo aliquando non existentem, sicut Origenes erroneus constituit, & huius complices Didymus, & Euagrius, & reliqua eorum fabularum excogitatrix sodalitas. Et infestis: Finem esse volentes supplicij, & omnium quidem sensibilem omnimoda corruptionem subintroducetes. Omnium verò rationalium angelorum, hominum, demonum restaurationem asserentes.* Leo etiam 1. epist. 11. ad Iulianum Episcopum Coëntem: *Quod in Origenes, inquit, merito damnatum est, qui animarum antequam corporibus infererentur, non solum vitas, sed & diuersas fuisse asseruit actiones, necesse est, vt etiam in isto (Eutychete scilicet) nisi maluerit sententiam abdicare, plebatur.* Porro cum errore de vnione animarum corporibus pro qualitate actionum, quas ante illam vnionem gefserunt, coniunctus est huiusmodi Origen. error de quo disputamus. Itè in 5. Synod. act. 5. inter alia quæ logasie aduersus Theodorum Mopsuestenum referuntur, dicitur: *Multos etiã alios inuenimus post mortem anathematizatos, nec non etiam Origenem, si ad tempora Theophili sanctæ memoriæ vel superius aliquis recurrerit post mortem inueniet anathematizatum: quod etiam nunc in ipso fecit, & vestra sanctitas, & Vigilius religiosissimus*

Ggg 3